

Tiesu prakse nodokļu strīdā maksātnespējas procesā 3/31/22

Projektu vadītāja nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Viktorija Lavrova

Senāta Administratīvo lietu departaments atcēla Administratīvās apgabaltiesas spriedumu, ar kuru atcelts VID lēmums par budžetā papildus maksājamo iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN).¹ Šajā rakstā – sīkāk par lietas būtību.

Galvenie lietas apstākļi

Senāts izskatīja lietu strīdā par to, vai IIN, kas aprēķināts par periodu pirms personas maksātnespējas procesa pasludināšanas, bet kura aprēķināšanas un maksāšanas pienākums parādniekam iestājas maksātnespējas procesa laikā pēc tam, kad ir notecejis kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņš, ir pieskaitāms pie fiziskās personas maksātnespējas procesa izmaksām un uzskatāms par kārtējo nodokļu maksājumu, vai arī par to bija iesniedzams kreditora prasījums. Senātam bija jānosaka, kā būtu jāpiemēro tiesiskais regulējums nodoklim, kura maksājuma termiņš vēl nav iestājies līdz kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņa beigām, un kāda būtu nodokļa samaksas kārtība, nemot vērā to, ka kreditora prasījums netiek iesniegts.

Interesanti, ka Administratīvā apgabaltiesa, skatot lietu otrajā instancē, norādīja, ka lietas izšķirošais apstāklis, lai noteiktu, vai parāds radies pirms vai pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas, ir nevis brīdis, kad iestājas nodokļa samaksas termiņš, bet gan brīdis, kad veikti darījumi, par kuriem aprēķināms nodoklis. Tā kā VID nebija likumā noteiktajā kārtībā un termiņā iesniedzis kreditora prasījumu, tam nebija tiesību uz šo parādu.

VID iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu, norādot, ka kreditora prasījuma iesniegšana fiziski nebija iespējama, jo nebija beidzies taksācijas periods un persona vēl nebija iesniegusi deklarāciju, tādēļ nodokļa parādu nebija iespējams identificēt.

Senāta atziņas

Senāts spriedumā atzina, ka šajā gadījumā pastāv aizklāts likuma robs, jo apstāklis, ka VID nevar atgūt nodokļu maksājumus Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā un apjomā tā iemesla dēļ, ka nav varējis iesniegt kreditora prasījumu neatkarīgi no savas rīcības, un vienlaikus nevar tos iekasēt kā kārtējos nodokļu maksājumus, ir pretrunā likumdevēja nolūkam un tiesību normu sistēmai.

Senāts spriedumā norāda, ka šī likuma roba novēršanai tiesiskais regulējums būtu jāpiemēro tādā veidā, ka VID pienākums iesniegt kreditora prasījumu pastāv par tādiem prasījumiem, kuri radušies pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas līdz likumā noteiktā kreditora prasījumu iesniegšanas termiņa notecešanai un ir tieši saistīti ar parādnieka darījumiem, kas veikti līdz maksātnespējas procesa pasludināšanai. Tādējādi minētajās situācijās pēc kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņa notecešanas aprēķināmie un maksājamie nodokļi ir uzskatāmi par kārtējiem nodokļu maksājumiem, kas sedzami kā maksātnespējas procesa izmaksas.

Nemot vērā minētos apsvērumus, Senāts atzina, ka apgabaltiesa ir nepareizi piemērojusi tiesību normas un tas ir pamats sprieduma atcelšanai un lietas nodošanai jaunai izskatīšanai.

Mēs sekosim līdzi lietas izskatīšanai apgabaltiesā un informēsim mūsu lasītājus citos MindLink rakstos.

---

¹Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2022. gada 26. maija spriedums lietā Nr. SKA-197/2022, A420282418.